

Nr 2 1965

Årgång 17

Pris 1:-

vi kvinnor

fred genom samarbete — välstånd genom avrustning

Den 10—17 juli genomförs på inbjudan av Världsfredsrådet en internationell fredskongress i Helsingfors. Över 2.000 deltagare väntas från c:a 100-talet länder.

I meddelandet från Världsfredsrådets möte i Berlin heter det bl. a.: "Rådet inbjuder alla att ta aktiv del i kongressens planering, i kongressförberedelserna och i själva kongressen. Alla som är intresserade av fredens, det nationella oberoendets och den allmänna avrustningens problem kan delta i denna kongress".

Detta har man i Finland tagit ordentligt fasta på. Under månaderna fram till kongressen genomför Fredskämparnas Förbund en landsomfattande möteskampanj under parollen "**Fred genom samarbete — välstånd genom avrustning**". Alla organisationer och enskilda som är intresserade av fredsfrågan ska på dessa möten ha möjlighet att föra fram sina synpunkter och förslag som alla nedtecknas för att föras vidare till världskongressen.

Från Världsfredsrådets sida räknar man med att kongressen ska bli den största och mest representativa världssamling för fred, som någonsin ägt rum. Att **samarbetet** för fredens sak blir en av huvudpunkterna i kongressens arbete är självklart och ligger helt i linje med FN-beslutet att proklamera 1965 som det internationella samarbetets år.

Vi utgår ifrån att det också från Sverige kommer att delta en representativ delegation i sommarens fredskongress och Vi kvinnor kommer längre fram att informera om förberedelserna.

Nummer 2 — 1965 — 17:e årg.

Ansvarig utgivare:

VALBORG SVENSSON

Redaktör: BIRGIT JANSSON

I redaktionskommittén:

GUNNEL GRANLID

MAUD SUNDQVIST

BIRGIT ÖHRN

Annonser: BIRGIT VINNA, Gimå-
gat. 40, Johanneshov. Tel. 48 59 70

★

Utkommer med nio nr per år

Prenumerationspris per år 8 kr

Lösnummer 1: — kr.

Postgiro 5 13 23 — Norrtulls-
gatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS

VÄNSTERFÖRBUND

Tel. 32 80 96

Sjühäradbygdens Tryckeri AB, Borås 1965

ur innehållet:

Det kalla kriget: en ny fas?	3
Varje kvinna bör själv få bestämma ..	4
Jag trodde jag drömde	6
Sörgårdsstadiet är passerat	8
Lena Granhagen till Dramaten	9
Dagen D — när kommer den till kom- munerna?	10
Jugoslavien	12
En liten sländtrissa	13
Kryssat	14
Käseriet: allsångsterroristen	19
Omslagsbilden: Lena Granhagen väl- kommas till Dramaten av Stig Ossian Eriksson	

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

uppstod år 1931 och har utvecklats ur för-
eningen Frisinnade kvinnor, som bildades
1914. Det bygger på samarbete mellan olika
åsiktsinriktningar och har därvid alltid häv-
dat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift
för fredens sak och sin övertygelse att sam-
hället måste omdanas till att motsvara även
de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion
av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund
(KDV), som omfattar över 200 miljoner
kvinnor i 80 länder. KDV och dess natio-
nella organisationer kämpar för att vinna
och praktiskt förverkliga *kvinnornas rättig-
heter*: rätt att rösta och rätt att väljas, rätt
till arbete, till lika lön för lika arbete och
till befordran; rätt till undervisning och yr-
kesutbildning och till social trygghet för
moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer
kämpar för att tillförsäkra *alla barn ett
lyckligt liv i trygghet*; undervisning och
goda bostäder, hälsovård, sund litteratur,
goda fritidssysselsättningar. KDV vill sam-
la all världens kvinnor oberoende av hem-
ort, ras och livsåskådning till försvar av
freden.

Ur en artikel av Bertrand Russell i februariumret av den amerikanska tidskriften "The Minority of One".

opposition mot bönderna vars flertal anslöt sig till "viet cong", lösligt organiserade guerillaband. Viet cong brukade slå ned på en by och begära stöd av dess invånare som tog sin tillflykt till djungelskogen. För att göra slut på detta sammanförde den vietnamesiska regeringen med amerikanskt stöd befolkningen till "strategiska byar". Regimen som följde efter Diem fortsatte med amerikansk hjälp att göra detta. Dessa byar var praktiskt taget fångelser. Förut existerande byar evakuerades med värld. I de

Ungefär samtidigt som Bertrand Russells artikel publicerades har amerikanska fredskrafter trätt i aktion på ett sätt som är enastående i de senaste årens historia och som t. o. m. överträffar aktionerna under Kubakrisen.

Protesterna framkallades av Förenta Staternas bombräder mot Nordvietnam 7, 8 och 11 februari. Den organisation som gått i spetsen är Women Strike for Peace (WSP). Detta är så mycket mera anmärkningsvärt som deras ordförande Dagmar

det kalla kriget: en ny fas?

En nyhet för vår tid är att ett stabilt imperium kan omfatta hela världen. Detta beror på kärnvapnen och har lamslagit alla som lever på krig. Upptäckten av kärnvapnen har haft till följd att krig kan tillintetgöra vårt släkte och därigenom gäcka alla de strävanden som under tidigare epoker legat bakom krig. I detta läge är statsmän rädlösa. Alla tillfredsställande krig i gångna tider har blivit omöjliga. De enda sannolika alternativ som återstår är fred eller förintelse. I denna situation lider den traditionella statskonsten sammanbrott. Gamla slagord blir ihåliga och gamla politiska mål oupphinnliga. Detta faktum har även politiker börjat förstå och det framtvingar nya former av kallt krig.

... I detta nya läge har Amerika mer eller mindre av en händelse utvecklat en ny politik vars mål är att till Amerika överföra så mycket som möjligt av det som brukade tillhöra de europeiska västmakterna. Varhelst England eller Frankrike eller Italien varit invecklade i ett besvärligt kolonialkrig har Amerika kommit till vederbörande makts hjälp och småningom genom finansiell och militär överlägsenhet trängt ut de forna imperialistiska herrarna och därigenom ersatt tidigare kolonialvärlden med egna satellitstater.

... Men stora frågetecken kvarstår: Kan det nya imperiet lyckas och kan det bli stabilt? Kan den amerikanska politiken lyckas? Amerika har redan mött stora svårigheter; de viktigaste för ögonblicket i Sydvietnam och Kongo. Sydvietnam var en del av det franska Indokina men gjorde uppror under andra världskriget. Fransmännen blev slutligen slagna 1954 vid Dien Bien Phu. En internationell konferens ägde rum i Genève och beslöt att hela Kochinkina skulle uppdelas i flera stater av vilka Vietnam var en. Vietnam självt delades i norra och södra men denna delning skulle vara temporär och inom två år skulle de två återförenas och en neutral parlamentarisk regim skulle etableras över hela området.

Den föreslagna uppbyggnaden led emellertid sammanbrott nästan omedelbart. Nordvietnam beslöt att bli kommunistiskt under det att en stor majoritet i Sydvietnam ville vara neutrala. Den lilla minoritet som höll fast vid Västmakterna begärde stöd från Amerika. Amerika svarade med en kampanj vars mål snart visade sig vara att göra Sydvietnam till en amerikansk koloni. Amerikas anhängare i Vietnam var de som tidigare stött fransmännen. Deras ledare var den kristna Diem-familjen medan resten av befolkningen var buddhister.

Diem-familjen begick ett antal grymheter. Vissa framstående buddhistiska dignitärer smorde in sig med lättantändliga oljor och brände sig till döds. Detta var för mycket för amerikanerna som avsatte Diem-familjen. Men amerikanerna fortsatte sin

nya var invånarna instängda och bevakade. Under tiden hade de proamerikanska trupperna etablerat en terrorregim. Den hemliga polisen växte till hundratalsental och deras uppträdande var otroligt grymt. Ledaren för Buddhisthierarkien, den Vördade Tredje Thien Hao, rapporterade år 1963 att 160.000 hade dött på grund av regimen. 700.000 hade torterats och stymrats. 400.000 hade satts i fängelse; 31.000 våldtagits; 3.000 fått bukrorganen uttagna medan de levde; 4.000 bränts levande. Siffror som dessa kan citeras från andra tillförlitliga källor. Amerikanerna upptäckte med förvåning att de ej älskades av befolkningen trots denna behandling. Nu överväger de ett anfall på Nordvietnam som Kina förbundit sig att försvara. Det är inte otroligt att Sovjet vill göra detsamma som Kina, vilket de faktiskt tillkännagivit sig ha för avsikt. Om Amerika framhårdar blir världskrigshotet överhängande.

Hur kan det komma sig att vanliga hyggliga amerikanska medborgare stöder detta krig? Hur kan de överväga, så som nu sker att utsträcka kriget till Nordvietnam med risk att det utsträcks till först Kina och så Ryssland vilket sannolikt skulle innebära människosläktets undergång? Allt detta blir möjligt genom en väldig lögnkampanj, delvis från myndigheter delvis från pressen. Ändamålet med lögnerna är att hålla vid liv tron på kommunisternas ondska vilken framställs som så fruktansvärd att alla mänskliga varelsers död inte vore ett för högt pris att betala för att få slut på den. Fortfarande finns det hopp om att Amerika ska avstå från detta sista steg men hoppet blir mindre för varje dag. — —

Wilson just hotas med fängelsestraff på ett år och 1000 dollars i böter om hon och hennes två medkamper skulle bli dömda för "förakt mot kongressen". Anklagelsen har sitt ursprung i att de bidragit till att professor Yasui — ledare för fredsarbetet i Japan — fick visum och kunde hålla en föredragsturné i Amerika.

Den 11 februari genomförde på initiativ av WSP och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF) omkring 500 kvinnor en demonstration framför Vita Huset och man uppsökte kongressmän för att framföra protester mot Vietnamkriget.

Den 13 februari var det stora demonstrationer utanför FN-palatset i New York och därefter marscherade man 2 eng. mil till Förenta Staternas, Englands, Sovjets och Frankrikes FN-delegationers högkvarter. Initiativet även till denna protest hade tagits av WSP.

Två studentgrupper organiserade en massdemonstration utanför Vita Huset den 20 februari. Studenter kom i bussar från ett stort antal städer och de påyrkade: ingen utvidgning av kriget; omedelbara förhandlingar; fria val och bortdragande av Förenta Staternas trupper från Vietnam.

Just i presslägningsögonblicket kommer ett meddelande från WSP att de beslutat inkalla till ett slag för freden den 20 mars.

Denna dag göres till en internationell dag för fred i Vietnam och både män och kvinnor uppmanas kräva upphörande av fientligheterna, omedelbara förhandlingar och bortdragande av alla utländska trupper.

A. A.

varje kvinna bör själv få bestämma

Sällan har svensk opinion varit så starkt engagerad som under de februariveckor då debatten kring abortfrågan blossade upp med sällsynt skådad kraft. Den aktion som igångsattes av Riksåklagaren för att uppspåra och bestraffa kvinnor som rest till Polen för att få abort möttes med en nära nog kompakt opinion.

Vad som var en aning förvånande var kvinnoorganisationernas stora tystnad. Endast ett kvinnoförbund – Svenska kvinnors vänsterförbund – framträdde med en mening. Annars var det i huvudsak ungdoms- och studentorganisationerna som agerade.

I det uttalande som arbetsutskottet i Svenska kvinnors vänsterförbunds tillställde justitieminister Herman Kling riktades en stark protest mot den tolkning Riksåklagaren gjort av nu gällande lag. Samtidigt krävde förbundet en snabb ändring av den svenska abortlagen.

"All erfarenhet visar att det för barnens skull är av största vikt att de får växa upp som välkomna barn." hette det vidare i SKV-uttalandet. "Så länge som ekonomiska och sociala förhållanden, liksom vårt folks psykiska hälsa och dess allmänna fostran till verklig barnvänlighet ännu lämnar mycket att önska, anser vi att det måste tillåtas varje kvinna att själv bestämma om hon skall framföda barn eller inte."

För att ge ytterligare eftertryck åt förbundets ståndpunkter demonstrerade några medlemmar från Stor-Stockholmsdistriktet med textade plakat på Norrmalmstorg i Stockholm söndagen den 21 februari. Två och två stod de där i entimmarsspass under den ganska kyliga söndagen. Aktionerna väckte stor uppmärksamhet och SKV-arna fick också många

sympatibevis under dagen. Vår bild visar Herta Fischer-Larsson och Birgit Johansson på post vid plakatet.

Opinionsstormen tvingade regeringen att fatta beslut om s. k. abolition. De kvinnor som rest till Polen och där fått abort hade handlat i god tro och gärningen var därför inte straffbar. Men i fortsättningen är det således brottslig handling att skaffa sig abort utomlands.

Hur har myndigheterna nu tänkt sig kontrollera att ingen bryter mot denna tolkning av lagen? Ska man vid sidan av passkontrollen inrätta en särskild avdelning för gynekologisk undersökning? Eller ska man bara hålla ögonen på dem som reser till vissa länder? Under alla år som gått har ingen – vare sig RA eller annan myndighet – ingripit i de många fall då välsituerade kvinnor rest till Schweiz eller någon annan stans, lagt in sig på en dyrbar klinik och fått sin abort utförd. Man har gjort det "snyggt", det har kostat några tusenlappar, men i princip blir alltså också dessa kvinnor lagbrytare.

Det är en omöjlig ståndpunkt man kommit fram till och det är klar kränkning av kvinnornas dignitet. Andra handlingar som enligt svensk lag är brottsliga och som utförs i ett land där lagstiftningen säger något annat, kommer inte att beivras. Jan Myrdals exempel med mutkolvarna i u-länderna talar för sig själv.

Hela den situation som uppstått är ohållbar och därför är det glädjande att regeringen så snabbt tillsatte den nya abortutredningen och gav den ganska vidsträckta direktiv. För ovanlighetens skull är det kvinnomajoritet i utredningen, man får bara hoppas att alla har förmåga att se fördomsfritt på det stora problem de fått att utreda och att de förstår att arbeta snabbt. Vi får anledning återkomma till debatten i abortfrågan vid senare tillfälle.

SKV-krav:

stoppa agressions- handlingarna mot Nordvietnam

I Stockholm reagerade SKV-medlemmarna snabbt när amerikanska flygförband utförde nya bombräder mot områden i Nordvietnam. En handfull kvinnor representerande olika avdelningar uppvaktade amerikanska ambassaden och överlämnade en skrivelse där det heter:

"Undertecknade, medlemmar i Svenska kvinnors vänsterförbund i Stor-

stockholm, uttrycker sin djupa oro över Förenta Staternas angrepp mot nordvietnamesiskt territorium.

Vi är medvetna om det faktum att Eder regering, efter mer än tio år av inhuman inblandning i Sydvietnam, negligerande Genèvefördraget av år 1954, nu tar risken att utlösa ett tredje världskrig.

I detta ögonblick av yttersta fara hemställer vi enträget till Eder regering

att den i syfte att säkra freden omedelbart måtte

stoppa aggressionshandlingarna mot Nordvietnam,

inleda fredsförhandlingar,

dra tillbaka alla amerikanska trupper och militär hjälp från Sydvietnam,

underteckna Genèvefördraget av år 1954 och därmed låta det sydvietnamesiska folket självt bestämma om hur landets framtid skall formas.

Lidköpings SKV i Rädda Barnen-aktion

När Lidköpings SKV-avdelning höll möte i februari, så ägnades detta åt Rädda Barnens hjälpaktion för Jemens barn. Fru Dag-ny Hallgren från Rädda Barnens lokalavdelning talade om verksamheten och visade filmen "Åtta av tio - Jemen det glömda landet". Intresset bland medlemmarna var stort och så gott som samtliga på det välbesökta mötet lovade medverka i avdelningens insamlingsaktion under februari månad.

Rädda Barnens Lidköpingsavdelning har i lokalpressen riktat uppmärksamheten på SKV-avdelningens insamlingsaktion, som går i Rädda Barnens regi, och uttalat förhoppningen att allmänheten på allt sätt skall stödja den.

Vid lidköpingsmötet gjordes även ett uttalande som tillställts regeringen.

"Vi vädjar till regeringen", heter det bl. a. i uttalandet, "att den måtte föreslå sådana bidrag till U-landshjälpen, att vårt land går före och visar vägen för andra högt utvecklade industrialiserade länder så att bidragen åstadkommer utveckling fram till vår levnadsstandard inom rimlig tid. Vi anser att bidragen för närvarande mera har karaktären av allmosor och att regeringen i allt för stor utsträckning förlitar sig på hjälporganisationernas insatser, exempelvis från Rädda Barnen, vars verksamhet vår avdelning aktivt stödjer med bössinsamlingar för att även i handling visa vår solidaritet.

Vi anser, att svenska folket inte längre med gott samvete kan åse att barn dör av svält och brist på medicin, utan att svenska staten gör en reell insats".

Kiruna SKV begär hälsokontroll

I en skrivelse till Norrbottens landsting har SKV-avdelningen i Kiruna begärt att snara initiativ ska tas för att alla kvinnor som på eget initiativ genomgår gynekologisk undersökning hos länets läkare också ska få genomgå cytologprov för att utröna eventuella förekomster av cancer i livmoderhalsen.

Vidare begär avdelningen att åtgärder ska vidtas för att utbilda personal som gör det möjligt att inrätta ett cytologiskt laboratorium i Norrbotten, vilket skulle göra det möjligt att igångsätta regelbundet återkommande cancerundersökningar bland norrbottenskvinnorna.

"jag trodde jag drömde"

Ingrid Krämer – den tyska simhopperskan – som tog guld i Rom och som gick mot nya segrar i Tokyo, ansågs inte vara något lovande hopp när hon för tio år sedan halvt motvilligt började träna. Klaus Ramm berättar här hur Ingrid är för år närmade sig världseliten.

1955

I Dresden äger ett samtal rum, som skall bli historiskt. Två män sitter mitt emot varandra och pratar. Det är Reinhard Kuhnert, simhoppstränare i Dresdens "Sportclub Einheit" och pappa Krämer, chef för ett företag i staden.

Egentligen samtalar man bara om, hur herr Krämers företag skall kunna hjälpa idrottsklubben att bygga ett speciellt träningsredskap för simhopp, som Reinhard Kuhnert har funderat ut.

Men pappa Krämer lovar inte bara hjälpa, han tänker också på sin dotter: "Säg, herr Kuhnert, kunde jag inte få skicka hit min Ingrid till er? Jag tror, att lite idrott skulle vara bra för henne."

1956

Ingrid har fogat sig i faderns instruktioner men utan speciell glädje. En gång i veckan tränar hon tillsammans med simhopparna i Dresden, "för att driva litet sport".

Tränaren Kuhnert märker, vad Ingrid tänker. Ibland verkar det till och med som om hon hyste ett djupt hat till träningen med den intensiva gymnastiken och klättringen upp till trampolin och torn.

"Mer än en gång kravlade jag mig gråtande och rödslagen ur bassängen.

Jag grälade med mig själv och tyckte illa om all simhoppning. Tränaren Kuhnert höll närapå att kasta ut mig. Han hade för länge sedan givit upp allt hopp om mig.

1958

Nej, Ingrid har inte någon idealfigur för en simhopperska. Hon är liten och verkar litet mullig. Men Evelyn Sybinski, Kuhnerts tränarassistent, förstår att väcka intresset för simhoppningen hos denna skolflicka trots all hennes oskicklighet i början.

Hon tar Ingrid under sina vingars skugga, då tränaren Kuhnert vill ge upp henne. Hon satsar på sin skyddslings goda uppfattningsförmåga och utpräglade kroppsbehärskning. Och hon tror på att flit, envishet och äregirighet skall utveckla sig inom Ingrid allteftersom de första framgångarna uppnås.

Evelin Sybinski börjar få rätt. Hennes skyddsling, den lilla, mulliga 15-åriga gymnasisten blir tysk mästarinna!

Redan samma år deltar Ingrid i europamästerskapen i Budapest. Ett hopp misslyckas. Hon får en fjärdeplacering.

"I början var jag fruktansvärt förgärd över det. Men sedan blev jag medveten om att jag hade ju tävlat tillsammans med Europas bästa simhoppskor. Det gav mig mod."

1960

De olympiska spelens överraskning i Rom: Den okända TDR-simhopperskan Ingrid Krämer störtar de dittills oövertvingliga amerikanskorna från deras simhoppartron! Två gånger står hon på segerpallen i "Stadio del Nuoto".

"Jag kunde inte hålla tårarna tillbaka, då man hängde medaljen om halsen på mig. Jag trodde, att jag drömde..."

1963

Två olympiska guldmedaljer förpliktar: Ingrid har under tiden hunnit bli dubbel europamästarinna. I Leipzig vann hon den nyinstittade europapokalen i simhopp.

Två olympiska guldmedaljer och otaliga komplimanger och giftermålsanbud hade kunnat förvrida huvudet på den unga flickan. Ingrid har numera tagit studenten och börjat studera vid högskola. Och de okända friarna får korgen. Till och med de mest hårdnackade av dem, som skickar sina kärleksförklaringar per magnetofonband, avspisas.

Ingrid har funnit sin vän bland sina idrottskamrater. Då tidningar meddelar, att Ingrid Krämer och tyngdlyftaren Hein Engel gift sig, avstannar strömmen av giftermålsanbud, men inte lyckönskningarna.

Ingrid Krämer-Engel, 20 år gammal, flyttar med sin man från Dresden till

Rostock. Förbundstränaren Max Kinast tar sig här an olympiasegrarinnan, som fortsätter att studera till gymnastiklärarinna i östersjöstaden.

1964

I Tokyo gäller Ingrid Engel-Krämer som favorit. Hon ligger "bara" på fjärde plats, då finalen går i simhoppstävlingen. Man kan inte märka något spår av nervositet hos henne. Uppmärksam iakttar hon sina amerikanska konkurrenter Patsy Willard och Jeanne Collier. Koncentrerat och i relativt snabba hopp närmar hon sig tätplatserna. Till slut har hon 7 poäng i förspång och är åter olympiasegrarinna i simhopp.

"Från tornet kan du inte klara dig med din axelskada", hade tränaren Kinast sagt. "Det vore bättre, att inte ställa upp. Dina chanser ligger i trampolinhoppet."

Men Ingrid hoppar ändå från tornet i Tokyo. Den skadade axeln gör ont. Med en arm simmar hon efter varje hopp till bassängkanten. I slutomgången fattas 1,35 poäng för guldmedaljen, som erövrar av amerikanskan Lesly Bush...

☆

"Nu skall jag först göra en paus ett år. Sen skall jag träna in nya hopp för att komma i form till olympiaden 1968 i Mexiko. Där får man nog räkna med de sovjetiska och japanska simhopper-skorna också, som enligt min mening inte bedömdes helt rättvist i Tokyo i jämförelse med amerikanskorna." Nya hopp för den tredubbla olympiasegrarinnan? Hon var den första, som visade en dubbelskrusalto!

"Den internationella utvecklingen går framåt. Den som vill hålla sig i toppen, måste också vara med och bestämma hur toppen skall se ut!"

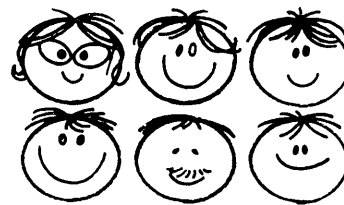
låglönepolitik fördröjer cancer-test

Som Vi kvinnors läsare kanske erinrar sig skrev SKV i slutet av förra året till Medicinalstyrelsen och begärde en snabb upprustning av de cytologiska resurserna för att det inom rimlig tid skulle bli möjligt igångsätta massundersökningar av kvinnor för tidigdiagnostik av livmoderhalscancer.

Nu har Medicinalstyrelsen svarat att en sådan verksamhet som SKV efterlyser bedrivs i begränsad omfattning på sina håll. Den allmänna utvecklingen har emellertid fördröjts genom bristen på cytologassistenter och cytologläkare. Utbildningskapaciteten har varit begränsad och rekryteringen har dessutom försvårats bl. a. beroende på

att cytologassistenter, trots påstötning från styrelsens sida, i allmänhet ej beretts bättre löneförmåner än preparatriser som enbart genomgått grundläggande utbildning. Även studiebidraget under den särskilda cytologutbildningen är lågt. Utbildningskapaciteten förbättras emellertid från och med innevarande år.

Medicinalstyrelsen uttrycker slutligen den förhoppningen att den reviderade lagen om allmän försäkring skall innefatta förebyggande åtgärder t. ex. hälsokontroll. Därigenom skulle också utbyggnaden av gynekologisk hälsokontroll med särskild hänsyn till cancer väsentligen underlättas.

ALLA...

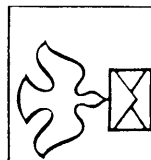

...finner sig tillrätta
när studierna bjuder på

AKTIVITET ÅSKÅDLIGHET OMVÄXLING

Brevskolan har lång erfarenhet av att utforma kurserna så att dessa tre element på ett självklart sätt byggs in i studiearbetet.

100.000-tals deltagare varje år finner det lätt att arbeta med våra kurser.

Prospekt
och upplys-
ningar från

BREVSKOLAN

STOCKHOLM 15

08/44 04 80

TV - Radio - Transistor

— alltid ett fynd hos

**International
teve**

Blekingegatan 6 — Tel. 40 96 11

Personliga presenter

Konst, handarbeten, slöjd, ur, kikare, kameror, parfym, keramik, koppar, souvenirer.

PRESENTAFFÄREN

Kungsgatan 84, Stockholm K.
Tel. 54 74 90

Order till landsorten mot postförskott

brev i influensatider:

varför upptäcker inte

lärboksförfattarna att

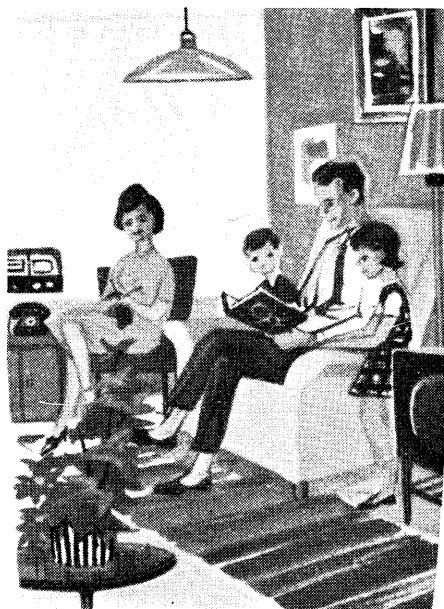
sörgårdsstadiet är passerat

Kära red.!

Du har bett om ett brev med funderingar omkring skolböcker för låg- och mellanstadiet. Så sitter jag då här med värkande muskler och yr i huvudet och skall försöka åstadkomma en del synpunkter till Vi Kvinnor. Det borde vara enkelt, för i många år har jag vid disken, i tvättstugan, framför dammsugaren, stått och gått och undrat över varför vi mammor inte oftare opponerar oss. Jag tror att vi har speciellt svårt att pränta ned, vad vi går och funderar på. Kan det möjligen bero på att vi så sällan i lugn och ro har tillfälle att samla våra intryck? Vi hinner med barnen och hushållsarbetet, vi kan hinna läsa en del, många av oss klarar dessutom ett förvärvsarbete. Men att inom hemmets väggar få arbetsro till att samla våra tankar och skriva ned dem, det är inte lätt!

Men till skolböckerna. Varför lever dessa kvar på Sörgårdsstadiet? Jag tror inte, att jag är ensam om att reagera över snälla, rara, menlösa mammor i förkläde som det svämmas över av speciellt i lågstadieböckerna. Säkert har läroböckerna pedagogiskt blivit mycket bättre, visst är de roligare utformade, men grundinställningen till familjen och samhället lever fortfarande kvar på just sörgårdsstadiet. Har inte författare och än mer illustratörer uppmärksammat att kvinnorna även förekommer på arbetsmarknaden? Är det inte deras skyldighet att ge en mer realistisk syn av vårt samhälle? Tänker de

inte någon gång åtminstone på de ca 80.000 ensamstående mödrarna, som är tvungna att förvärvsarbета? Var finns de mödrar, som med stort intresse och kunnighet gör en insats i produktionen? Jag vill visst inte ta bort hemmamamman från läseböckerna, men jag menar, att de skall ge någon plats också åt en del av mammorna som även är ute i förvärvslivet. Jag är fullt medveten om, att majoriteten av alla mammor med

— Kan vi inte få möta lite tillstökade hem på någon sida där alla familjemedlemmarna släpper loss och många barn känner igen sig?

småbarn och skolbarn har heltidsarbete "enbart" i hemmet. Många har inte haft något val på grund av bristerna i samhällsmaskineriet, men många av hemmamammorna har ju intressen utöver hushållet.

Jag har gått igenom tio läs- och hembygdskunskapsböcker för låg- och mellanstadiet. Jag fann en mamma som satt och läste tidning! Inte en mamma dammade ens en bok eller gick till en studiecirkel, inte en mamma slog i en spik, inte en mamma låg på golvet och körde bil eller tåg med sin pojke eller flicka. Nej då, mamma sitter prydlig i en stol och lär sin dotter sy. (Varför inte också pojken?) Och detta med prydligheten! Kan vi inte få möta lite tillstökade hem på någon sida, där alla familjemedlemmarna släpper loss och många barn känner igen sig? Tänk t. ex. Astrid Lindgrens Lotta återfanns på fler sidor eller om Bengt Anderberg kunde medarbeta, som skrivit befriande roligt om slarvmamma och buspappa. Kanske kunde man med energiskt arbete åtminstone få se en mamma köra bil? Det finns inte en kvinna bakom en ratt.

Visst förekommer några kvinnor i produktionen. Men de är med ett enda undantag ej där som mamma. Den enda mamma jag träffat på med förvärvsarbete stod i affär. Återigen frågar jag: var är alla mammor som finns i våra industrier, våra mammor som är buss- och taxiförare, våra mammor som tjänstgör som sjukvårdsbiträden? Sjuksköterskor men ej kvinnliga läkare förekommer.

Dessvärre är papporna lika ensidigt och om möjligt än värre orealistiskt skildrade. De är så småborgerliga, så enda förklaringen till att de fortfarande finns kvar på sidorna, är väl att våra pappor alltför sällan tittar i skolböckerna. Det finns utmärkta skildringar från olika produktionsfält, men de män, som vi där få följa, är ej där i sin funktion även som familjefar. I hemmen strosar eller sitter FAR med slips och kavaj, i bästa fall utan kavaj. Han försvinner till sitt arbete välkommen med portfölj under armen. Jag har stött på en pappa utan portfölj — en lokförare. Detta noteras tacksamt. Men jag önskar till läseböckerna fler arbetslortiga pappor, pappor som även kan ta med sin dotter till snickarboden, som kan ta på ett förkläde och ställa sig vid spis eller diskbänk, eller som med hjälp av storebror eller storasyster kan bada baby.

Sitter läroboksförfattare och illustratörer i ensamcell och producerar? Granskas deras alster av sakkunniga med skyggglappar? Skolans målsättning lär ju finnas formulerad i många fina paragrafer och stycken.

Lotta

Lena Granhagen till Dramaten

Lena Granhagen är från och med i höst fast anställd på Dramaten. Just nu tillhör hon TV-teaterns ensemble, men är tjänstledig för att göra huvudrollen i filmen "Festivitetsalongen", som regisseras av Dramatens Stig Ossian Ericson.

Lena Granhagens väg till teatern och inom den hör till de krokiga, men också till de stadigt och brant stigande. Det är sju år sedan hon lanserades i en Uppsala-revy av just Stig Ossian Ericson som "Baby Doll".

"Den flickan kommer att gå långt inom revyn bara hon har lust", stod det i tidningarna. Och flickan svarade att sjunga var nog roligt, men själv hade hon tänkt sig ett ordentligt yrke och skulle fortsätta med sina språkstudier i Uppsala.

Sedan blev det litet kabaretsång, litet filmroll (Arne Mattssons "Damen i svart"), litet "Spetsbyxor" på Idéon. Glada recensioner, men Lena Granhagen tänkte inte ge upp sin tentamen i tyska språket.

Sedan kom "Irma la Douce" och definitivt slut på planerna kring en fil. kand. Lena Granhagen fick fullt upp med att skaffa teaterpraktik på scengolvet och plugga extra teaterkunnigheter. Hon spelade dramatisk teater i Malmö, och allt möjligt i Stockholm, Villervalle i TV, kabaret på Hamburger Börs...

Förra året fick hon särskilt positiv kritik för sin insats i "Brecht on Brecht" på Lilla

teatern. Uttalade sin belåtenhet över att få spela sådan teater och ville gärna göra det oftare, men "jag gör gärna dumma blondiner i fortsättningen också. De har hjälpt mig bra här i livet".

Under senaste året har hon hunnit med ytterligare några blondiner, fast att de har varit så dumma kan väl inte påstås: i "Cranks" på Lillan, i Kar-de-mumma-revyn på Folkan, i "Vad ska vi göra" på Lillan igen. Nu gör Lena Granhagen TV-tea-

ter en vårtermin, och så huvudrollen – den ljuva drömflickan – i Festivitetsalongen.

Men i höst väntar alltså Dramaten och de stora vingslagen. Sällan har väl någon Dramatenskådespelare haft mindre teaterutbildning bakom sig än Lena Granhagen, som är först att komma in vid Dramaten utan att ha gått igenom elevskolan. Men sällan har någon haft mer allsidig teaterpraktik och förödande scencharm.

U. L.

Lena Granhagen och Olof Tuhberg som Frida och Oscar i "Fridas visor".

dagen D

när kommer den i våra kommuner?

"Fler daghem" var mottot för den konferens som Socialdepartementet genomförde för några veckor sedan med ombud från 106 kommuner.

"Här står nu statsmakterna med stimulansbidrag i händerna, medan kommunerna funderar", yttrade statsrådet Ulla Lindström i sitt inledningsanförande. Ganska milda ord med tanke på att statens 5 miljoner till s. k. anordningsbidrag ser ut att bli outnyttjade under innevarande budgetår. Till stor del beror detta på att många kommuner anser statsbidragen för snålt tilltagna. Men det finns åtskilliga kommuner, som inte ens "funderar". Utan att bry sig om barnfamiljernas problem förklarar man framt att här behövs det inga daghem och det är ändå bäst för barnen om de får vara hemma hos sin egen mor. Vi har haft anledning att syssla med sådana kommuner tidigare i vår tidning.

Socialdepartementets konferens — Dagen D — var emellertid till just för att stimulera fram ett mera aktivt agerande från kommunernas sida i daghemsfrågan och problemet belystes ur flera aspekter.

YTTERLIGARE 500.000 GIFTA KVINNOR BEHÖVS I ARBETSLIVET 1980.

Byråchefen i arbetsmarknadsstyrelsen Bertil Rehnberg redogjorde för utvecklingen på arbetsmarknaden och fäste de närvarandes uppmärksamhet på prognoserna för tiden fram till 1980 som visar att näringslivet kommer att behöva ett tillskott av 500.000 gifta kvinnor. Ska näringslivet få det tillskott på arbetskraft från gruppen gifta kvinnor, som så väl behövs, då är det alldeles nödvändigt med en snabb utbyggnad av barntillsynen. Men det som ska hända måste hända snabbt.

— Vi kan inte ens vara tillfreds med att fota planerna på daghemmens utbyggnad på de nuvarande förhållandena. Innan daghemmen är ett faktum får vi då uppleva att utvecklingen har gått gått förbi oss. Nej, vad som erfordras är att alla som sysslar med den här frågan, kommunalfolk, fackföreningar, arbetsgivare och arbetsmarknadsorgan, beväpnar sig med lite fantasi och försöker bedöma vad som kommer att erfordras av barntillsyn om 5—10 år, yttrade byråchef Rehnberg avslutningsvis.

Brita Hasselrot från Socialstyrelsen redogjorde för gällande statsbidragsbestämmelser. Man kan få bidrag som motsvarar 50 procent av kostnaderna för ny- och ombyggnadsarbeten, dock högst 2.500 kronor per plats. Dessa bidrag sökes hos Socialstyrelsen. För inventarier till daghem och fritidshem utgår bidrag ur allmänna arvsfonden. Dessa bidrag sökes hos Socialdepartementet och de belopp som beviljas utgör som regel hälften av kostna-

derna. Driftsbidrag utgår med 1.200 kronor per år och plats för daghem och med 500 kronor för fritidshem.

BARNEN VÄR VIKTIGASTE NATURTILLGÅNG.

Bland inledarna vid konferensen var det egentligen bara arkitekt SAR Hillevi Svedberg, som gav ordentlig plats för barnen, som inte bara anförde arbetsmarknadspolitiska skäl för ett forcerat daghemsbyggande utan som eftertryckligt hävdade att barnstugorna ur fostringssynpunkt är ett nödvändigt komplement till hemmen.

— Ingen naturtillgång är viktigare än barnen, de skapar framtidens samhälle. Därför är det ett samhällsintresse att barnen verkligen får de rätta förutsättningarna för att göra den bästa insatsen i samhället, yttrade Hillevi Svedberg.

— Det räcker inte att börja i skolåldern. Barnläkare, barnpsykologer och inte minst kriminologer av facket understryker betydelsen av att barnen så tidigt som möjligt under förskoleåldern får en riktig social inläring inte bara i hemmet utan framför allt i förskoleinstitutioner där det finns utbildad personal som verkligen kan fostra barn.

Det gäller alltså att i en barnvänlig miljö utanför hemmet lära barnen att umgås med varandra i grupp och med äldre på ett naturligt och bra sätt. Gruppens värderingar och sätt att uppträda sätter normalt sin prägel på barnen. Detta bör man ta vara på.

I vår moderna tid kan man inte isolera sig från kollektivet vare sig det gäller skolor eller arbetsplatser av olika slag. Barnstugorna med sina daghemsavdelningar, lekskolor och fritidshem har därför en oerhört viktig uppgift — att lära barn att umgås med varandra och ta hänsyn till varandra, genom leken får de lära sig vad man får och inte får göra i gruppen, i samhället. Härigenom skulle man också kunna motverka barnbrottsligheten som i stor utsträckning tycks vara ett gruppfenomen.

Barnstugorna är alltså ett komplement till hemmen och bostäderna, ett komplement som behövs för att barnen skall kunna bättra tillgodogöra sig skolans undervisning och anpassa sig i vårt samhälle.

Det är viktigt att beakta dessa synpunkter innan man börjar bygga barnstugor. Endast så kan barnstugorna få en riktig utformning.

HUR SER EN BRA BARNSTUGA UT?

Hur bör en barnstuga innehållande daghem, lekskola och fritidshem utformas?

Byggnadsplaneringen för barnstugorna skall börja redan på

Arkitekt SAR Hillewi Svedberg och byråchef Bertil Rehnström i samtal under konferensen. Till höger i bilden generaldirektör Ernst Bexelius.

stadsplanestadiet. Man bör se till att barnstuguetomter i nära anslutning till bostäderna reserveras i stadsplaneförslagen så att man inte behöver färdas långa vägar med barnen till och från barnstugorna.

I nya bostadsområden bör barnstugorna förläggas till egna, friliggande låga byggnader på för ändamålet reserverade tomter som ger tillräckligt stora lektytor för utelek. För enplansbyggnader talar många skäl såsom minskad fara vid brand, att personal och barn slipper gå i trappor och att varje barngrupp lättare kan få sin egen ingång och direkt förbindelse med sin del av lekplatsen, vilket minskar infektionsrisken. Lekplatsen är en absolut nödvändig, oerhört väsentlig del av barnstugan, det har undersökningar vid Barnpsykologiska forskningslaboratoriet visat. Barnen som har tillgång till välplanerad lekplats i direkt anslutning till daghemmet blir mindre trötta än de barn som måste gå till en längre bort belägen lekplats, ofta då en allmän lekplats.

Daghem och fritidshem, särskilt om det är fråga om mer än en avdelning, bör inte förläggas i flerfamiljshus. Däremot kan man med fördel förlägga en barnstuga i ändan på en radhuslänga. När det gäller lekskolor och halvdaghem, (dvs. 5-timmars vistelse) eller mindre fritidshem kan man möjligen förlägga dem i bottenvåningarna till flerfamiljshus.

I äldre bostadsbebyggelse där det inte finns några lediga tomter kan en äldre villafastighet med en del förändringar ofta bli en bra lösning på barnstugeproblemet. Särskilt som dessa villor ofta ligger på trivsamma trädgårdstomter. En annan lösning är att förlägga barnstugan i ena ändan av någon park i en fristående enplansbyggnad. Detta har med framgång praktiserats i flera städer.

Om det är fråga om att tillfälligt ordna daghemsverksamhet i liten skala tills man får egna lokaler kan man temporärt ta en eller två bostadslägenheter för verksamheten. Detta passar dock bara för en liten grupp och blir därför ofta kostsamt i drift. Dessutom blir det aldrig lämpligt ur praktisk synpunkt. En stor nackdel är det också att dessa små daghem inte får någon lekplats i direkt kontakt med lokalerna. Det är sällan man får lägenheter i bottenvåningen med lekplatsmöjligheter utanför. Att ordna permanenta lokaler i bostadslägenheter blir dyrbart och det förefaller också felaktigt att i dessa bostadsbristens tider utnyttja bostäder för ett ändamål som de inte passar för.

Behovet av barn tillsyn kan växla från en tid till en annan. Barnfamiljernas sammansättning förändras med åren. Genom att utforma barnstugorna t. ex. i paviljongsystem med vissa gemensamma lokaler som kök och personalutrymmen i en särskild del kan man på ett enkelt sätt växla mellan de olika verksamhetsformer som blir aktuella.

TRIVSAMMA RUM MED HEMLIKNANDE KARAKTÄR.

Vilka krav bör man ställa på en bra barnstuga?

Eftersom barnstugorna utgör ett nödvändigt komplement till hemmen och bostäderna bör det vara samma hygieniska krav t. ex. att lokalerna inte får ligga under marknivån, att dagerbelysningen är god och att lekrummen är solbelysta någon del av dagen. Dagerbelysningen är om möjligt viktigare när det gäller förskolebarn än när det gäller skolbarn anser ögonspecialisterna. I skolorna har man 22 procent av golvytan vid fritt läge som miniminorm och man borde därför ha minst samma krav i barnstugorna. Lokalerna bör vara så planerade att barnens behov av aktivitet och rörelsefrihet blir tillgodosedda. Men dessutom skall rummen vara trivsamma och ha en hemliknande karaktär. Det är viktigt att lokalerna ligger lämpligt inbördes så att barnen lätt kan orientera sig inom sin del av barnstugan och personalens arbete och överblick underlättas.

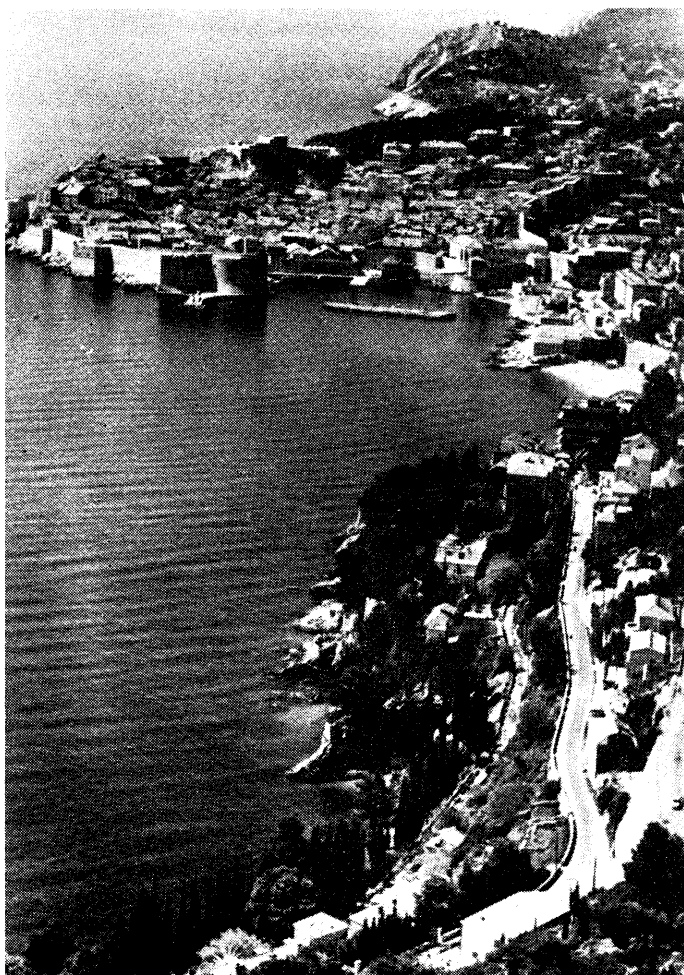
En ändamålsenlig barnstuga kräver inte några dyrbart inredda lokaler. Däremot är det betydelsefullt att lokalerna är väl och praktiskt disponerade och inredda. Då blir barnens vård och tillsyn liksom underhållet av barnstugan så arbets- och personalbesparande som möjligt och barnen får den stimulerande och positiva miljö som bäst gagnar vårt mål att fostra dem till verkligt prima samhällsmedborgare.

Det är viktigt att t. ex. golvmaterielen blir billiga i underhåll och skötsel samtidigt som de är lämpliga för barnen att sitta och leka på. Leklokalerna måste få tillfredsställande ljudisolering genom t. ex. något ribbssystem eller ljudabsorberande plattor i taket. Väggbeklädnaden i barnens lekutrymmen kan variera; huvudsaken är att de blir underhållsbilliga och passar lokalens funktioner. Träpaneler från golv till tak och vävspända väggar har visat sig vara utmärkta material ur alla synpunkter. Paneler på

Fortsättning på sidan 18

Jugoslavien

av Sussie Bjuvstedt

Plötsligt slår solen ut som en praktfull vit blomma överst på den högsta alptoppen i Hercegovina. Den första bussen med morgondåsigas passagerare rullar ut från byn och spindlar sig väg ner mot staden, där skolor och arbetsplatser väntar på bergens folk.

Någonstans slår en klocka sex silverklingande slag som studsar mot klippväggarna och kommer tillbaka som ett skälvande eko genom glasklar luft. Bussföraren gnolar och håller för ett par sekunder ratten med högra handen medan han med den vänstra rättar till backspegeln så att han kan le mot en svartlockig flickunge längst bak i bussen; dagens första glädjeglämt innan arbetet börjar på allvar.

Om en timme sitter hon liksom så många andra små kontorsflickor bakom en skrivmaskin — här börjar även kontoristerna klockan sju på mornarna med ett par timmars siesta under dagens hetaste timmar. Nu filar hon eftertänksamt sina välskötta naglar och delar försiktigt sin uppmärksamhet mellan backspegeln och medpassagerarna, de flesta skolungdomar, som passar på att slå i sig dagens läxa, eller arbetare som lågmält småpratar med varandra. Kastar då och då en road blick på ett par ängsliga turister, de enda som ägnar sig åt att studera omgivningarna och förens skickliga manövrar på de trådmala vägarna.

Ett möte med en skalbagge på den här traden skulle kunna ända med katastrof. Det anar de, men vågar inte tänka tanken ut.

Det var en gång

Att ta sig fram per bil i de jugoslaviska bergstrakterna erbjuder om inte direkta svårigheter så dock en hel del spänning. Vägarna hänger ännu på sina håll liksom löst i luften och man får ibland föreställningen att det bär rakt in i evigheten. Det är emellertid bara en synvilla — efter en hårnålskurva fortsätter vägen alltid någon annanstans.

Överallt pågår stora vägbyggen — jugoslaviska staten har satsat enorma belopp för att underlätta kommunikationerna för landets folk och för turisterna, som i ständigt ökade skaror strömmar in i "Europas Kalifornien" som Jugoslavien ofta kallas — och när man minst anar det suger däcken mjukt i nya släta asfaltbanor.

Att följa med en morgontidig buss genom bergslandskapet är som att göra en resa genom Jugoslaviens historia. Man vet, fast det numera knappast ens kan anas, att en gång för länge sedan var de stupade bergssidorna täckta av lummiga barr- och lövskogar. Cypress, ek och bok grönskade och skapade fondkulisser åt dalgångarnas paradiskt rika flora och fritt växande lustgårdar med vajande palmer, citrus-, fikon- och andra fruktträd.

Ädelvilt strövade omkring fritt, snabbfotade stengetter och bergsantiloper var hemmastadda i paradiset ytterområden, där rosafärgade molnslöjor väver luftiga ridåer kring bergskammarna.

Detta var före de stora härtagens tid, då ockupationsmakter (vi kan här inte tala om fiender eftersom Dalmatiens folk inte vet vad fiendskap är) invaderade landet, rövade dess skatter och skövlade och brände dess skogar.

När skogen var borta torkade solen ut marken, vatten och vindar förde bort jorden och endast mycket sakta börjar nu åter en försiktig buskvegetation leta sig uppför bergssidorna.

Många sekler har rullat undan sedan vandalerna här skrev naturhistoria, men mänskligheten är alltså densamma. Frånvaron av skogar vittnar om längesedan flydda tiders vettlösa krig. Om det sista kriget, lika vettlöst och lika grymt, vittnar bondgårdarnas brandsvärtade ruiner på vägen mot Mostar.

Om människans obrytbara energi och outrotliga förtröstan återigen vittnar de små tegarna i skrevor och raviner.

Leklabrynt för jättar

Åkerlappar, inte större än ett lakan, täppor så små som en handduk, ligger inklämda mellan stenar och block i terrasser på sluttningarna. Varhelst det finns en jordbit stor som en damnsduk, finns också en odling. Och stengårdsgårdarna ritar ändlösa

Fortsättning på sidan 16

en liten sländtrissa

av lektor Helga Stene

reflektioner kring kvinnornas glömda historia

Översättaren vill förutskicka att författaren till denna artikel är norska och att jag ganska ovilligt överflyttar den till svenska, då detta inte bör behövas "skandinaviska systrar emellan" för att med en lätt ändring återge ett gammalt talesätt. Helga Stene är jämsides med sitt lektorat djupt inne i internationellt arbete — särskilt i vad som gäller freden och kvinnorna. Under kriget var hon en längre tid som flykting över hos oss. Vi är glada över att kunna publicera hennes artikel, som förut sått i den norska kvinnotidningen Norges Kvinner. S. F.

Det var verkligen roligt att få november-numret av National Geographic Magazine med Helge Ingstads levande skildring av arbetet med att gräva fram den stora boplatsten i New Foundland, där norröna nybyggare² en gång slog sig ned. — Före artikeln med dess vackra illustrationer står en notis av utgivaren att Anne Stine Ingstad just när den gick i press funnit en liten sländtrissa av täljsten. Detta är — skriver han — ett säkert bevis på att kvinnor också varit med vid denna tidiga bosättning. Han skriver också, att denna lilla tingest av täljsten är det äldsta europeiska föremål, tillverkat av människohand, som man funnit på Amerikas jord.

För den som fångats av Elin Wägners idé om kvinnornas glömda historia ligger det något symboliskt i att här kommer in en sländtrissa! I sin bok Väckarklocka, som kom ut 1941 och delvis skrevs i förtrivlan över att kvinnorna inte hade lyckats avvärja kriget, säger Elin Wägners följande:

"Den historia som formar vår syn är en syntetisk produkt. Verkligheten löses upp i sina beståndsdelar och samman-sättes på nytt efter metoder som är ett patent inom den lärda världen. Under den processen utrangeras en del av verkligheten som oangående. Det är den verklighet som innehåller kvinnans historia. Mäns och kvinnors historia är ju så sammanflätad som varp och inslag i en väv. Men det har lyckats göra en historia enbart av inslaget... Men att det utstrålar en suggestion från historien som gör kvinnorna osäkra, ly-diga, rädda att gripa in även där deras djupaste intressen är hotade, det faller ingen in... En mänsklig historia skall ägna lika mycket intresse åt män som åt kvinnor för att bli en mänsklig historia.

Det är en enorm uppgift att leta fram kvinnornas historia. Den är ett skiffer vars nyckel ligger i en förgång-en värld."

Elin Wägners menar, att budskap om vår historia och om den insats kvinnorna gjort

under århundraden är en väsentlig förut-sättning för att ge oss nödig självtillit, så att vi skall kunna göra oss gällande i sam-hället. Men hennes tankar har inte alltid haft så lätt att vinna gehör, inte en gång hos kvinnorna.

Det är förunderligt hur vi i arkeologien, som sysslar med mycket gamla tider, ofta finner mer balans mellan kvinnor och män än i historien, som i högre grad grundats på mänsklig värdering. Till våra stoltaste synliga minnen från gammal tid hör väl våra vikingaskepp. I det ena är en höv-ding begravd, i det andra en kvinna med ledsagerska, antagligen en trälkvinna. I år-tionden efter att Ösebergsfyndet var gjort talade arkeologerna om "Ösebergkungen", men när benen sändes till anatomisk under-sökning kom beskedet: skelettresten av två kvinnor. Det måste ha varit något av en chock. När nu Helge Ingstads artikel om Vinlandskolonien går ut över världen, bör vi vara innerligt tacksamma för att sländ-trissan blev funnen just i tid att komma med tillsammans med städet.

De gamla tingen talar genom arkeologien men vi har också ord som talar, historien. De gamla sagorna är ju ofta nedskrivna två —tre hundra år senare än de händelser ägde rum, som de omtalar. Därför kan fantas-tiska historier inte alltid godtas som histo-ria, man behöver säkrare bevis. Sländtrissan är ett starkt bevis på att det var kvinnor med till Vinland.

Men låt oss kasta en blick på sagan och se vilka människor som Ingstads fynd möj-ligen kan leda oss fram till.

I sagan om Eirik Raude berättas om två namngivna kvinnor, som skall ha varit med till Vinland. De hette Gudrid och Frøydis. och skall bägge ha varit utpräglade och framstående personligheter. Som så ofta i sagan är den ena blid och god, Gudrid, och den andra stark och ibland grym, Frøydis. Gudrid födde Snorre i Vinland. Om Frøydis får vi höra, att hon inte befann sig väl, vilket tolkas så att hon var gravid.

Om var och en av dessa kvinnor berättas nu en egendomlig och ganska intressant epi-

sod. Medan de ännu var kvar på Grön-land inträffade en svår missväxt. De som varit ute på jakt och fiske hade mycket litet med hem och många kom inte till-baka. Sjukdomar härjade också. I sin nöd tar de sin tillflykt till trolldom och den som har största insikten i sådant är en kvinna, Torbjörg, som kallas Lillvolvan³). Denna har för sin verksamhet behov av en annan kvinna, som kan sjunga ett visst trolldomskväde. Frågan är nu vem som kan göra detta. Man hör sig för bland kvin-norna och Gudrid säger att hon har lärt det av sin fostermor. Men hon är kristen och vill inte gärna sjunga det. Volvan sä-ger, att hon måste hjälpa folket med detta och till slut samtycker hon och sjunger kvädet så fint och vackert, att ingen som var där tyckte sig ha hört det sjungas med en ljuvare röst.

Att "volvan" spelar en framträdande roll och att kvinnor hade kontakt med högre makter känner man till från många andra sammanhang. Det ser därför ut som om forskarna antar denna episod som historisk och säger att den ger oss intressanta de-taljer om "Volvans" funktioner och ar-betssätt.

Från Vinlandstiden förtäljer oss sagan en sällsam episod ungefär på detta sätt: De norröna nybyggarna kommer i kontakt med landets invånare "skrelingarne". De har fredlig handelskontakt, byter skinn mot kläde, som skrelingarna binder om huvu-det. Men en dag kommer en tjur rusande emot dem och bölar så förfärligt att skre-lingarna tar till flykten. I tre veckor är de

¹) Ett litet svänghjul inte större än att det kunde hållas på en hand som tillsam-mans med en ten utgjorde den äldsta sländan.

²) Norrmän och islänningar.

³) Motsvarar i viss mån sierska.

Fortsättning på sidan 14

Kryss nr 2

KRYSS 2	EG- GA	SOK- RA- TES	KRAT- TA	HON- DJUR	AV- FYRA	KIN- MYNT	ARLA	VAR- LAR VIKT		KOSAN	ÖBO	AMA- TÖR	KULT- BILD	RENA KOP- PAR	BLOM- FAT- MILJ	IN- SEKT	VAR- JUSSI
FÖR OLJUD NU								UPP- RIKTI- GAST									
GUD- INNA				SPEL- MARK						KORT- SPEL RUM							
RIKT- NING				LAN- SÄR VILA				SKYDD- FÖL- JET									
RENSAT UT- SLAG						VÄNNER EMEL- LAN	GRUND- ÄMNE	MON- GDL	MÄR- KA SPAK						AUDUM- BLA DALL- RAB		
	BRO- KA- NAL								I SKA- LA			FOLK- VALD	SKÄN- KER BAKOM				
RÖ- KEH- SE					BREV- BRÄRE LUGN- VATTEN				FÄS AV VALLMO	LIVETS KNAPP	AV- GUDA						VID SVARTA HAVET
	DIKT TEG					MISÄR FLICKA						KARESS I STIA				FÄR AK- TÖR	
OD LA		VASS SAK	KIR- KLÄM MA					PILT				JORD- ART VIN- MAN					
T I M A			HYFS				FINNS TILL	HÄN TON							PRONO- MEN ITU		
ENL- LAG					TIPP- LAPP							EJ TILL NYTTA					
O N D			MISS- TÄN- KER					KUNNA PAR VARA						FÖRBI, GENOM			

Namn:

Adress:

Postadress:

Lösningen skall vara redaktionen tillhand-
da senast den 15 april. De tre först öppnade
rätta lösningarna belönas med bokpriser.

OBS!

På grund av förseningen av nr 1 hade
mycket få läsare möjlighet att sända in sin
lösning av krysset före utsatt datum. Vi
utsträcker tiden till den 1 april för dem
som gärna vill vara med och tävla.

en liten sländtrissa...

Forts. från sidan 9

försvunna, men så kommer de tillbaka man-
starka och med många båtar. Det blir ett
regelrätt slag och de norröna männen flyr.
Fröydis hånar dem och eggas dem till strid.
Hon ville också fly med dem men kan
inte, antagligen för att hon är gravid.
Emellertid tar hon ett svår från en av
sina stupade landsmän. Och så berättas det
att hon vände sig emot skrelingarna. "Hon
lyfter bröstet upp över särkens kant och
'bryner' svärdet på det". Då blir skreling-
arna så förfärad, att de rusar bort till sina
skepp och drar sina färde. Så kommer då
karlarna tillbaka och berömmar Fröydis
för hennes förträffliga infall.

Inför denna episod tycks historiker och
kommentatorer nog så hjälplösa. Den pas-
sar inte i de sammanhang, som man känner
till. Det är därför ganska karaktäristiskt att
den icke så sällan betraktas som en ohisto-
risk dramatisering eller ett senare tillägg,
om det också finns forskare som räknar
med att den återspeglar tabuföreställningar
eller magiska traditioner. Det karaktäristis-
ka och intressanta är, att den blir avvisad
som ohistorisk, men det händer inte så sällan,
att fantastiska detaljer, som ansetts ohisto-
risk, visar sig vara troliga när nytt ma-
terial tillkommer och jämförelse görs med
andra beslätade vetenskapsgrenar.

Nedanstående skulle väl också kunna räk-
nas som ett allmänt förnuftigt resonemang.
Genom historien om Gudrid och Lillvolvan
får vi en klar föreställning om en tradition,
som bärs av kvinnor. Vidare vet vi att på
ett stort antal kulturområden är kvinnan
okränkbar. När man ser vilka perioder av
missväxt och nöd det varit i det gamla
norrönnasamhället, förstår man, att bara det
att få släktet att överleva är en stor och
viktig uppgift. Det är väl bakgrunden till
regeln: "kvinnor och barn först" när det
gäller skeppsbrott. Vi möter den också i
jakttraditionen: att ett dräktigt hondjur
skall icke fällas. Samma syn har kommit
med i gamla nordiska lagar. Jag väljer ut ett
exempel ur den gamla svenska Västgöta la-
gen, nedskriven i slutet av 1200-talet men
sannolikt med mycket äldre traditioner.
Det är en lista på nidingdsdåd: Att dräpa
en man på tinguet, dräpa en sovande man,
hugga händer av en man, hugga bägge
fötterna av en man, det är nidingdsdåd. Till
slut kommer det: "Dräper en man en kvin-
na, så är det nidingdsdåd. Hon har alltid
fred till möte och till mässa, om striden
är aldrig så stor mellan männen."

Elig Wägner antyder, en så enkel förkla-
ring som att Fröydis utifrån denna tradi-
tion har velat visa de förföljande skreling-
arna vem det var, som de nu ville angripa
och räknat med, att också de haft liknande
traditioner om moderns okränkbarhet. Att
detta var en tradition, som bara gick kvin-

nor emellan, kunde ju männens häpnad ty-
da på. Kanske kommer en dag, då också
denna historia anses vara historisk.

Detaljen med "svärdsslipningen" kunde
ju tänkas vara hennes eget påfund, drama-
tisk som hon är.

För ett par år sedan tog jag mig för att
läsa om igen de gamla norröna sagorna, som
jag läst i skolan och som student. Jag var
håpen över allt som den gången hade gått
mig förbi om kvinnors liv och verksamhet.
Det kommer ofta så en passant, liksom till-
fälligt här och där i en bisats. Men man
hade ju väsentligen haft manliga lärare, vid
universitetet liksom på gymnasiet, och såg
på sakerna med deras ögon. Låt mig ta ett
exempel från Elin Wägner: Hon nämner att
i skildringen av en jugoslavisk storfamilj
säger en författare: "Gården var uppfylld
av svågrar och svärsöner samt deras hust-
rur". Det enkla och direkta skulle väl ha
varit: där var systrar och döttrar med sina
män.

Men låt oss komma tillbaka till sländtris-
san, som Anne Stine Ingstad fann och som
nätt och jämnt kom i tid till Leif Eriksson-
dagen, som från detta år firas officiellt i
USA till minne av den första kontakten oss
emellan.¹⁾

Jag tycker jag kan se Elin Wägners litet
vemodigt-humoristiska drag lysa upp i ett
stort leende av glädje över en liten sländ-
trissa.

¹⁾ alltså: mellan norrörfolket och USA.

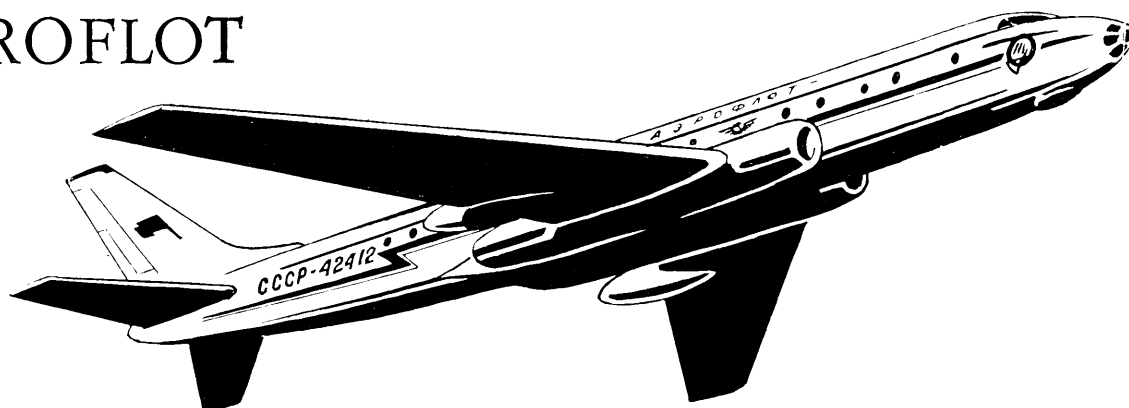
Turista i SOVJETUNIONEN

- landet med de många sevärdheterna

Sovjetunionens turistbyrå "Intourist" inbjuder Er att besöka Sovjetunionen. Intourist erbjuder sina tjänster i hundratal städer. Ni kan besöka Moskva, Leningrad, Kiev, Minsk, Volgograd, Odessa, Riga, Tbilisi, Tashkent, Alma-Ata, Kharkov, Dushanbe och många andra städer. Under Er resa i Sovjetunionen kommer Ni att få se intressanta platser, skiftande naturscenerier och få bekanta Er med landets uppbyggnad, ekonomiska framsteg, kultur och konst. Intourist erbjuder Er hundratal olika intressanta resvägar med *flyg* och *järnväg*, *ångbåtskryssningar*, fascinerande turer med *bilar* och *bussar*, härlig avkoppling och utmärkt läkarbehandling på de bästa kur-

orterna vid Svarta Havet — Sochi och Yalta — och vid hälsokällorna i Kaukasus, utfärder med flodbåtar på Volga och Dnjepr, camping-turer till många av landets vackraste platser. Hundratusentals turister som har besökt Sovjetunionen vet att Intourist betyder bekvämlighet och gästfrihet. Intourist står till tjänst med resor för affärsmän, billiga genomresor för turister från väst till öst, från norr till söder. *Under tiden 1 oktober till 30 april finns resor till betydligt reducerade priser.* Ni kan beställa Er resa och få all information om Sovjetunionen från turistbyråer som representerar Intourist i Sverige.

Ni reser naturligtvis med
AEROFLOT

Närmare upplysningar genom

INTOURIST och AEROFLOT INFORMATIONSBYRÅ

Sergelgatan 21, Stockholm C. Tel. 08/21 53 76, 21 59 34

JUGOSLAVIEN

Fortsättning från sidan 12

streck kors och tvärs i ett mönster, som i fågelperspektiv ter som en leklabyrint för jättebarn.

Just nu sprutar jorden fram växtlighet. Fikon och citronträd bär stora gröna kart och plommonträden lovar god skörd till fromma för slivovic-brännningen (det jugoslaviska brännvinet med 40—42 procent alkoholhalt). I dalgångarna rodnar bigarråer och körsbär, men i de högre belägna bergsbyarna har de ännu inte hunnit längre än till blom i väldiga konfirmandbuketter.

Så olika infaller årstiderna här att man i dalarna räknar med full sommarsång med nära nog tropisk värme under april—november, vid samma tidpunkt har ett sydkandinaviskt klimat en halvtimmes resa upp i bergen och klimatförhållanden som erinrar om Nordkalottens strax innan man når den högsta bergskammen.

Intet under således att Jugoslavien blivit särskilt populärt turistmål för svenskar, vilka som bekant gärna vill njuta av söderns sol och värme, men alltid talar längtansfullt om Nordens svalka och friska grönska då hettan blir för stark i turistlandet.

Allt för alla

Jugoslaverna har också berett sig att ta emot den ökade turistinvasionen. Överallt längs Adriatiska havets kust växer lyxhotel- len upp som svampar ur stengrunden och vid de vidsträckta pla- gerna.

Här kan alla smakriktningar tillgodoses. Den som föredrar att få skursand i håret och mellan tårna kan få denna önskan till- fredsställd. Den som vill steka sig brun på saltvattenslipade klipp- hållar kan göra det. Och den som söker avskildhet och stillhet i hög och sval bergsluft har här utomordentliga möjligheter att få sin åstundan uppfylld.

Ytterst få turistländer i Europa torde kunna erbjuda större

valfrihet för kunden i detta avseende, och solen och det genom- skinligt klara vattnet är garanterade hur man än väljer.

Väljer man Dubrovnik, för att ta ett namn bland många, kan man om värmen blir för stark svalka sig med promenader i renäs- sansmiljö eller leta sig ännu längre tillbaka i tiden under rekog- noseringstripper till vallar och fästningsverk från 900—700-talet.

Vi skall här inte tala om museer och andra sevärdheter. Det må vara nog sagt att folk med historiskt forskarintresse har hart när obegränsade möjligheter att tillfredsställa denna lust praktiskt ta- get överallt i Jugoslavien. Inte minst i Dubrovnik, som dessutom lockar med fästningsspel, konserter, folkdanser och annan kultu- rell och intressant underhållning under årligen återkommande sommarfestivaler.

Kulturintresse

Den kulturella aktiviteten inom landet är f. ö. just nu impone- rande stark. Konst, film, teater, litteratur och musik omhuldas på ett sätt som gjort att Jugoslavien bara på ett par år ryckt fram bland de högst placerade på listan över konstproducerande länder i Östeuropa. På vissa områden har man här börjat en försöksverk- samhet som saknar motstycke i erkända kulturländer. Statsunder- stödd experimentfilm, konstnärbyar där målare, skulptörer och andra bildkonstnärer fritt får pröva sig fram och utveckla sina talanger, kulturutbyte med skilda länder (Sverige bl. a.), arbets- och studiestipendier till skådespelare, musiker och författare är några exempel på vägar man valt.

Ändå är Jugoslavien ett fattigt land, som under seklernas gång vid upprepade tillfällen och utan egen förskyllan råkat bli valplats för andra nationers krig, härjat och utsuget av grannar i öster, väster, norr och söder och från andra sidan havet. Knappt har ett mödosamt uppbyggnadsarbete påbörjats så har nya oroligheter blossat upp och lagt allt i spillror. Ännu lever åldriga jugoslaver som varit med om fem krig och kanske därtill fått se sina hem och hela sin släkt utplånad vid naturkatastrofer.

Men ingenting har hittills lyckats krossa den sega livsvilja och optimistiska tro på en ljusare framtid som besjälar detta älskvärt gästfria folk. Till och med i Skoplje, som begravdes i grus och spillror den fruktansvärda jordbävningsmorgonen 26 juli 1963, slås dörrarna åter upp för turister. Nya hotell har byggts över de gamla hotellens ruiner och bilburna affärsmän eller turister rastar här på vägen mellan München och Athen eller vallfärdar från semesterstäderna vid kusten.

Så går livet vidare och jugoslaverna fortsätter oförtrutet sin strävan mot hägrande mål av frihet och oberoende. Turismen är ett led i denna strävan, turism betyder välvilliga tillskott i landets kassakista, men också — och kanske främst — ökad förståelse mel- lan skilda folk, en förståelse som kan bli grundvalen för bestående trygghet. Tito vill öppna porten för världen. Han har gjort en lyckad början.

hur skulle ni helst vilja resa till

JUGOSLAVIEN

Jugoslavien kallas ofta med rätta "Sydeuropas semesterparadis". Gör ett besök och upplev underbart skönt klimat, ljuvliga badorter, österländsk gästfrihet och västerländsk komfort.

med

flyg...

Caravelle varje söndag Köpenhamn—Zagreb—Belgrad—Dubrovnik

För er som vill flyga till Jugoslavien har resebyråerna ett antal mycket prisför- mänliga resor att välja på. Allt är ordnat för att ni skall ha det så bekvämt som möjligt i Jugoslavien.

eller i egen bil...

Det finns många komfortabla campingplatser över hela landet. Trevligt tips: Res med modern bilfärja, luftkonditionerad och med swimmingpool, från Ancora i norra Italien till Zadar nära "Adriatic Highway" som sträcker sig utefter den vackra adriatiska kusten i Dalmatien. Begär upplysningar från er motororganisation.

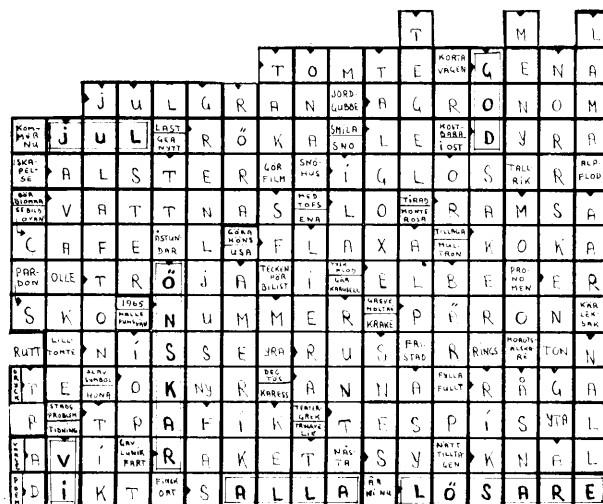
OBS. VISUM BEHÖVS EJ FÖR NORDISKA TURISTER! BE- STÄLL GRATIS FÄRGBOSCHYR MED KUPONGEN HÄR!

JUGOSLAVISKA TURISTBYRÅN

Box 40003, Stockholm 40

Sänd mig genast gratis er färgbroschyr om Jugoslavien (med karta).

Texta helst!

Julkryss 64 vanns av Fru Brita Johansson, Halmstad, Doris Svahn, Arjeplog, och Elin Sjö, Huskvarna. Prisboken kommer med posten.

8-marshälsning

Alla kvinnor från det lilla soliga Bulgarien sänder hjärtliga hälsningar till sina svenska väninnor. De önskar svenska kvinnor lycka till i sitt privatliv och framgång i arbetet. Med anledning av den internationella Kvinnodagen den 8 mars uttrycker de sin solidaritet med svenska kvinnor.

STORREDOVISNING från Fyrklövern i Sthlm

Redovisningar från sparbössetömningarna duggar in då och då och på förbundsexpeditionen är glädjen särskilt stor de dagar då det kommer "sparpengar" över postgirot.

Vid storstockholmsavdelningarnas styrelsekonferens passade Fyrklövern på att redovisa inte mindre än 400 kronor. Det är, så långt vi kan minnas, det största beloppet hittills som redovisats från en enda avdelning (på en gång).

— Till att börja med var det ingen särskild entusiasm för sparbössorna, säger Ingrid Utberg, ordförande i Fyrklövern. Men med den här redovisningen tror jag alla blivit övertygade om att det är

ett bra sätt att skaffa pengar till förbundets verksamhet. Riktigt fyra hundra var det inte i bössorna, om sanningen ska fram, så vi fyllde på upp till jämnt hundratal från avdelningskassan. Nu börjar vi på ny kula igen och kommer väl tillbaka med en ny redovisning så småningom.

Till och med utomlands följer man vår sparbössegiv. Det blev Årstaavdelningens ordförande Anna Wennberg varse när hon kom till Danmark härförleden. Hennes väninna, som är pre-

numerant på Vi kvinnor, frågade varför i all världen inte Årsta har redovisat något. Men nu kommer alltså Årsta-avdelningen med en fin redovisning på 103 kronor och 13 öre.

Södertälje som fanns med i förra tabellen kommer med ytterligare 70: 85. Luleåavdelningen hör också till dem som ofta hör av sig.

Tvärån, Båtskärsnäs och Pajala är andra Norrbottensavdelningar som är representerade i denna redovisning och det bör sägas, att dessa redovisningar har sitt speciella värde. Ty bland SKV-spararna i dessa avdelningar finns inte många förvärvsarbetande kvinnor med egen inkomst att ta av. Ett litet extra tack, alltså!

I övrigt anbefaller vi tabellen här nedan för studium. Vi återkommer med ny redovisning i nästa nummer.

	Transport	6.955: 15
Solna		127: 69
Avesta		100: —
Tidabholm		20: —
Svängsta		48: —
Tvärån		27: —
Bollnäs		70: —
Fyrklövern, Sthlm		400: —
Borlänge		140: 78
Båtskärsnäs		57: 10
Lidingö		100: —
Innerstaden, Sthlm		106: —
Södertälje		70: 85
Pajala		52: —
Luleå		34: —
Årsta		103: 13

Summa kronor 8.411: 70

ESA

Flyg inom Skandinavien

eller via Prag

till Asien, Afrika och Kuba

Till Eder tjänst

INFORM.: SVEAVÄGEN 9—11

Tel. 20 72 90, 21 07 90

Arlanda flygplats: 0760/600 00 ankn. 309

NYHETER!

En nordisk berättelse

av Konstantin Paustovskij

Hundra år omspännes av händelserna i "En nordisk berättelse". Första delen utspelas på Åland. En rysk officer förälskad i en svensk flicka Anna Jakobsson och soldaten Tichonov offerar livet för att rädda en flyende rysk officer som deltagit i kampen mot tsarens självhärskardöme. Efter 100 år träffas i Leningrad deras efterkommande etc....

En intressant berättelse av en god författare.

Pris inb. 5: 75

Svensk-rysk fickordbok

av Milanova

Omfattar 10.000 ord.

Pris inb. 5: —

Arbetarkulturs Förlag

Kungsgatan 84, Stockholm K
Tel. 54 38 82

Fråga i Eder affär

efter de utsöka

*bulgariska
frukt- och
grönsakskonserverna!*

*Prova (om Ni inte gjort det
förut) t. ex.:*

Donausallad
Marinerad paprika
Harricots verts
Skalade tomater
Tomatpuré
Tomatjuice
Aprikossylt
Hallonsylt
Jordgubbssylt
Hallonkompott
Jordgubbkompott

Nyhet för Sverige!

VINBLADSDOLMAR

En originalrätt från Balkan, som på sin tid utgjorde förebilden till våra kåldolmar.

Generalagent:

AB S. J. NORMAN

STYRMANSGATAN 5, STOCKHOLM Ö.

Tel.: 08/63 01 40

dagen D...

Fortsättning från sidan 11

en del av väggen med en horisontell markering ger ett anstaltsmässigt intryck som man vill slippa i denna barnvänliga miljö som skall vara ett komplement till hemmen. Lekrummen skall vara rymliga och ha fria golvytor så att barnen kan röra sig fritt och variera sina lekar utan att jämt behöva ta hänsyn till möbler som står i vägen. Men dessutom skall det finnas utrymmen för lekkök och slöjd i både daghemsavdelningar och fritidshem och inte bara i lekskolorna. Det bör vara samma pedagogiska verksamhet i de olika barnstugeformerna i samma åldersgrupper.

Byggnaderna blir billigare i underhåll om lokalernas ytor inte är för knappt tilltagna. Särskilt gäller detta lekrum, kapprum och tvättrum. I alla dessa tre är det viktigt med tillräckliga utrymme för den pedagogiska verksamhet av olika slag som skall äga rum där.

Det lönar sig att lägga mer omsorg och intresse på planeringsstadiet. Endast på detta sätt kan man få bästa möjliga resultat till lägsta möjliga kostnad.

årets bästa bilköp

SKODA
1000 MB

under 9.000 på gatan
i Stockholm och Trelleborg

Ifyll och insänd denna kupong
till Vale Bill AB, Vänersborg,
så får Ni en utförlig broschyr
om nya Skoda 1000 MB.

Namn

Bostad

(Var god texta namn o. adress) Postadress

kåseriet:

allsångsterroristen

Allsångsterroristen är en man (kvinna) med utpräglade ledaregenskaper. Han älskar att *agera* och *dirigera*. Vidare förutsätter han, finner han det helt naturligt, att alla människor vill sjunga i snart sagt alla sammanhang. Det är onormalt att inte vilja sjunga mellan varmrätten och glassen för att nu inte tala om bussutflykten eller firmapartyt. Att vara asocial det är för Allsångsterroristen att vägra att delta i allsången. Allsångsledaren behöver inte, om nu någon skulle tro det, vara musikalisk eller besitta vad som ibland brukar kallas musiköra. Det finns naturligtvis undantag men de slutar snabbt som amatörer och sugas in i nöjesindustrin. Men de övriga, ja, de går sjungande genom livet utan att få betalt för det. Naturligtvis ligger det något av idealitet över en sådan persons insatser, det vill jag inte förneka.

Allsångsterroristen uppträder som sagt mestadels på firmafester, samkväm med kamratföreningar, bussutflykter och 50-årskalas. Han går in för att *glädja* sina medmänniskor till varje pris. Den som inte är glad kan inte sjunga allsång, resonerar han helt logiskt. I dessa festliga sammanhang intar han faktiskt en nyckelposition. Är han en god organisatör har han från början färdigställt små stencilerade häften med "egenhändigt hopfogade stumpifikationer", för att citera Povel Ramel, aktuella för dagen och värda att ta med sig hem som ett minne av festen. Har han däremot inte denna talang drar han helt enkelt genom en reper-

toar av gamla välkända bitar som alla människor åtminstone kan några klämmiga rader ur refrängen av. Egentligen spelar det ju ingen roll hur texten är beskaffad. Den hörs ändå inte, för det *låter* så förskräckligt kring allt allsångssjungande i det här landet så att texten och i vissa fall melodierna kommer bort. Men det *låter* ju i alla fall. Man frambringar ju vissa ljud och allt är ju musik påstår de unga genierna.

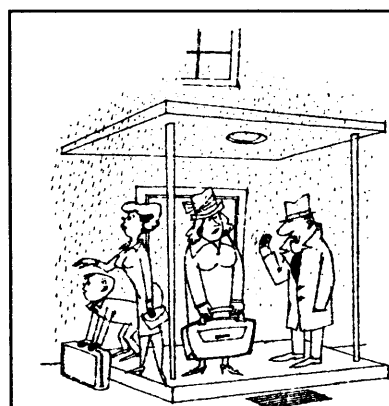
Kostervalsen är ett av Allsångsterroristens pålitligaste nummer. Vid "lek och smek blir i skrever och snår" och "kuttra sju mun mot mun kuttra sju" sprids leendena runt borden, man krokarm och vaggas i takt med musiken och har roligt. Då förstår allsångsledaren att han lyckats och han gläder sig. Den som inte gillar Kostervalsen (det finns ju så många andra bra valser) är en glädjedödare, en tråkmåns, en snobb eller helt enkelt en som "fått för lite i sej". Sedan kommer "Det är våren..." som dras igenom oavsett i vilken årstid man befinner sig. "När kattorna på bakgården jama och vi varann i portgången krama" utgör en besvärlig passage. Hälften av kören brukar sjunga om kattorna sist och portgången först, så det hela kan bli en aning grumligt. Men inte skall man hänga upp sig på sådant. Det är ju *petitesser*. Huvudsaken är att det sjungs! "Sjung lite grann, le lite grann, va lite grann sympatisk", ja, uppmeningen kan väl ibland synas angelägen, men detta att le på

befallning? "Böse Menschen haben keine Lieder" — "Elaka människor har inga visor", skrev Goethe. Vilket med en logisk operation skulle betyda att goda människor har många visor. Goethe hade aldrig råkat ut för Allsångsterroristen!

För Allsångsterroristen är Bellman en fyllhund och Birger Sjöberg en tråkmåns. Taube har haft större tur och får ibland vara med i leken. Generationer av fantasilösa allsångsledare bär en del av ansvaret för att vi sjunger Kostervalsen i stället för Vila vid denna källa och Svinnska skär i stället för Drilla på flöjten osv. Men undantagen finns och hoppet står till dem. Om sången skall föda de ädla känslorna behövs en uppräckning, en ändring av repertoaren.

Sjung svenska folk!

Kraka

Vi går till fots. Kommer aldrig på fråga att ta ut bilen i det här dåliga vädret!

stöd SKV-insamling för Sydvietnams barn

Svenska kvinnors vänsterförbund har i dagarna startat en penninginsamling för att bistå offren för det heta kriget i Sydvietnam. Framför allt behövs det pengar till mediciner och näringspreparat åt barnen, som lider stor nöd.

Den svenska aktionen ingår som ett led i en internationell solidaritetskampanj organiserad av en speciell kommitté, som skapats under medverkan av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund.

Numrerade listor har distribuerats till SKV:s lokalfördelningar landet runt. Alla insamlade medel redovisas över bank till den internationella solidaritetskommittén, som vidarebefordrar den svenska hjälpen. Om någon av Vi kvinnors läsare vill vara med och samla in pengar till sydvietnams barn, så kan listor rekvideras från SKV (samma adress som VK). Den som själv vill ge ett bidrag, och som måhända inte nås av någon list innehavare kan sända pengarna direkt till postgiro 5 13 23 Svenska kvinnors vänsterförbund, Sthlm Va – SYD-VIETNAM på talongen. Bidragen publiceras i Vi kvinnor.

Vi hoppas på en hedersam svensk insats i angeläget solidaritetsarbete.

KATJA lockar fram våren

Efterhand blir dagarna längre och ljusare. Samtidigt vaknar lusten att byta kläder, söka något ljukt, mjukt och lätt att betona den nya livslusten med. Självfallet behöver det inte vara nyköpt och toppmodernt, oftast gör jumpern från fjol-våras samma tjänst.

Förresten är det inte sagt att allt det nya i butikerna är så rykande nytt, och det är väl lika bra så. De här två modellerna är hämtade ur MMT:s Labelle-kollektion; en serie mjuka och "snälla" kläder som säkert varit gångbara i fjol — och säkert klär sin bärarinna även nästa år. "Chaneldräkten" ansluter till originalbegreppet ifråga om bekvämlighet och lättskött fräschör, tack vare crimplenet som här fått en boucléliknande struktur. Ett passpå för halsringningen kan vara befogad för dem som är känsliga för tryck mot strupen och dem som gärna bär blus även under så här smidiga material. Alldeles klädsam är heller inte denna höga rundringning med nödtvungen knäppning som inte gärna tillåter ett halsband eller en scarves som annars så bra förvillar "årsringar" på halsen. Ungefär 250 kronor kostar den.

Klänningen av crimplenejersey (c:a 160 kronor) är helt intagande i sin enkelhet. Tidigare försök att kombinera rak rygg och midjeskärp har aldrig lyckats helt, då det gärna bubblat och stramat bakpå höfterna. Här kommer knytskärpets bara från bystsömmarna och marke-

rar midjan så lagom oprentiöst. Randningen är pastellmild mot vitt och passar självfallet också till semestersnyggt — när den tiden kommer!